

حمایش
بین المللی
جنگ خزه
حلل، چگونگی و نتایج

دوشنبه ۷ بهمن ماه ۱۳۸۷

موسسه مطالعات و پژوهش‌های تاریخی
Institute for Studies in Contemporary
Historical Studies

فهرست مطالب

مقدمه دیبر همایش / دکتر حسین احمدی ۱

برنامه همایش ۵

خلاصه مقالات :

ارزیابی نظامی حملات رژیم صهیونیستی به غزه / هادی محمدی ۶

بررسی مواضع دولت‌های عربی در جنگ غزه / دکتر علی زعیتر ۸

بررسی مواضع دولت خودگردان در قبال جنگ غزه / سید محی‌الدین ساجدی ۱۱

ارزیابی رسانه‌های منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای در پوشش خبری جنگ غزه / حسن عابدینی ۱۳

اهداف رژیم صهیونیستی در جنگ غزه / حسین رویوران ۱۶

بررسی مواضع کشورهای غربی در جنگ غزه / دکتر محمدعلی مهتدی ۱۹

بررسی مواضع گروه‌های لبنانی در جنگ غزه / محمد محسن ۲۱

بررسی مواضع ترکیه در برابر جنگ غزه / دکتر حسن لاسجردی ۲۳

بررسی مواضع گروه‌های عراقی در جنگ غزه / سید محسن حکیم ۲۷

اقدامات حوزه سیاست خارجی ۳۰

مقدمه

دکتر حسین احمدی *

باریکه غزه با مساحت ۳۶۰ کیلومتر مربع، ناحیه ای در کنار دریای مدیترانه و در منطقه خاورمیانه قرار دارد. از جنوب غربی با مصر و از شمال و شرق با سرزمین های فلسطین اشغالی هم مرز است. طول نوار غزه ۴۱ کیلومتر و عرض آن از ۶ تا ۱۲ کیلومتر می باشد. نام این منطقه از شهر غزه - بزرگ ترین شهر در نوار غزه - گرفته شده است. مردمی که در منطقه باریکه غزه زندگی می کنند، تماماً فلسطینی هستند.

پس از شکست نیروهای امپراتوری عثمانی از بریتانیا در جنگ جهانی اول، دولت بریتانیا در ۲۵ آوریل ۱۹۲۰ کنترل نوار غزه را به همراه دیگر سرزمینهای فلسطین بر اساس نظام قیمومیت بر عهده گرفت. مصر در جنگ ۱۹۴۸ کنترل غزه را به دست گرفت و در ۱۹۴۹ بر اساس پیمان صلح موقت میان رژیم صهیونیستی، مصر، اردن، سوریه و لبنان، نوار غزه تحت کنترل کشور مصر قرار گرفت. این منطقه تا آغاز جنگ شش روزه در ۱۹۶۷ و شکست اعراب به اشغال نظامی نیروهای رژیم صهیونیستی درآمد. هم اکنون حدود یک میلیون و پانصد هزار نفر فلسطینی در نوار غزه زندگی می کنند. بیشتر آنان را اعراب پناهنده ای تشکیل می دهند که در طول جنگ اعراب و رژیم صهیونیستی در ۱۹۴۸ از سرزمین های

*. دبیر همایش

فلسطین اشغالی اخراج شده اند. فقر، بیکاری و شرایط نامساعد زندگی به دلیل بسته شدن مرزهای این منطقه توسط رژیم صهیونیستی و آسیب دیدن اقتصاد منطقه به وفور به چشم می خورد.

آمارها حکایت از درصد بالای سوء تغذیه در میان جمعیت ساکن درغزه دارد. بر اساس بررسی های موجود در سال ۲۰۰۲، ۱۷/۵ درصد از کودکان بین ۶ تا ۵۹ ماه مبتلا به سوء تغذیه مزمن بوده اند. ۵۳ درصد از زنانی که در سن بارداری قرار داشته اند و نیز ۴۴ درصد از کودکان مبتلا به کم خونی بوده اند.

سرانجام بر اثر مقاومت ساکنان غزه در طول زمان اشغال در اوت ۲۰۰۵ آریل شارون برنامه خروج از غزه را به صورت یک طرفه اعلام و به مرحله اجرا گذاشت.

در انتخابات مجلس قانونگذاری فلسطین در ۲۵ ژانویه ۲۰۰۶، ۷۷ درصد واجدان شرایط در فضایی سالم و شفاف تحت نظارت جامعه بین الملل در انتخابات شرکت کردند و به رغم تمامی مشکلات ناشی از اشغالگری و وخامت اوضاع اقتصادی، جنبش مقاومت اسلامی حماس با اکثریت آرا به قدرت رسید؛ قدرتی که به دنبال وضعیت وخیم جهان عرب و فلسطین که تحت سیطره نیروهای بین المللی و رژیم صهیونیستی است شکل گرفت.

ملت فلسطین به رغم تمامی ته دیدات مبنی بر توقف کمک های مالی در صورت حمایت از مقاومت، با آزادی هر چه تمام تر نماینده واقعی خود را انتخاب و اسماعیل هنیه را به عنوان نخست وزیر حکومت خود گردان فلسطین برگزیدند.

پیش از برگزاری انتخابات ژانویه ۲۰۰۶ در فلسطین، ایالات متحده امریکا و اتحادیه اروپا، ملت فلسطین را در صورت حمایت از حماس به توقف کلیه کمک‌های مالی تهدید کردند. پس از پیروزی حماس این فشارها بیشتر شد به طوری که پارلمان اروپا در تاریخ ۲۰۰۶/۲/۱ با طرح اتحادیه اروپا مبنی بر ارائه کمک‌های مالی به تشکیلات خودگردان به شرط به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی توسط حماس موافقت کرد. کشورهای کمیته چهار جانبه نیز بر ضرورت پایبندی حماس به سه شرط، یعنی به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی، به رسمیت شناختن تمامی توافقات سیاسی تشکیلات خودگردان با صهیونیست ها و خلع سلاح نیروهای حماس در مقابل کمک‌های مالی به فلسطینیان توافق کردند.

هدف از این شروط، باج‌گیری سیاسی از حماس و اعمال فشار به این جنبش برای چشم‌پوشی از برنامه‌ای است که ملت فلسطین بر اساس آن به حماس رأی داده تا از این طریق حماس را به قطار سازش موهوم نزدیک کنند.

اما با گذشت سه سال از تحریم ها و فشارها بر دولت مردمی حماس، ارتش رژیم صهیونیستی باریکه غزه را آماج حملات خونین خود قرار داد. مقامات نظامی و سیاسی رژیم صهیونیستی در حالی حملات خود را به باریکه غزه شروع کردند که این منطقه در محاصره آن‌ها بود و علی‌رغم برقراری آتش بس قبلی، هیچ نشانه‌ای از باز شدن گذرگاه‌های غزه دیده نمی‌شد.

ارتش رژیم صهیونیستی که خود آتش بس را نقص کرده بود با ادامه حملات به نوار غزه مدعی شد که در پاسخ به حملات موشکی رزمندگان

فلسطین، غزه را هدف قرار می دهد. ایهود اولمرت نخست وزیر مستعفی ، بهترین راه پوشاندن ناکامی های خود در طول سه سال نخست وزیری و شکست در جنگ ۳۳ روزه را در به خاک و خون کشیدن مردم غزه جستجو کرد . تزیی لیونی وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی که در انتخابات داخلی حزب کادیمما از رقبای خود پیشی گرفت، در فرصت شش هفته ای نتوانست کابینه خود را معرفی کند و در نتیجه خواستار برگزاری انتخابات زود هنگام برای مشخص شدن دولت آینده شد. لیونی در همین راستا به اولمرت فشار آورد تا برای پیروزی وی در انتخابات آینده حمله به نوار غزه را از سر بگیرد.

اما آنچه در این میان باعث تعجب جهانیان گردید، سکوت وهن انگیز و مشکوک رهبران کشورهای عربی در برابر این ر ویداد تلخ و درخواست رئیس تشکیلات خودگردان برای تداوم حملات نظامیان صهیونیست برای سرکوبی مقاومت در غزه بود.

نظر به تأثیر حوادث خاورمیانه - به ویژه فلسطین - بر منافع ملی کشور ما ، حوزه سیاست خارجی مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران با هدف بررسی اهداف و نتایج پیدا و پنهان جنگ غزه با رویکرد علمی و پژوهشی قصد تبیین سیاستهای آینده کشور را دارد.

برنامه
همایش بین المللی
جنگ غزه

علل ، چگونگی و نتایج
دوشنبه ۷ بهمن ۱۳۸۷

ساعت	موضوع سخنرانی	سخنران
۹-۹/۰۵	—	تلاوت آیاتی از قرآن کریم
۹/۰۵-۹/۱۵	گزارشی از چگونگی شکل گیری همایش	دکتر حسین احمدی دبیر همایش
جلسه اول		
	رئیس جلسه	دکتر حسین احمدی استاد دانشگاه
۹-۱۵-۹/۳۰	مواضع جهاد اسلامی در تهاجم رژیم صهیونیستی به غزه	آقای ابوشریف نماینده جنبش جهاد اسلامی در تهران
۹/۳۰-۹/۴۵	ارزیابی نظامی حملات رژیم صهیونیستی به غزه	آقای هادی محمدی پژوهشگر ارشد خاورمیانه
۹/۴۵-۱۰	بررسی مواضع دولت های عربی در جنگ غزه	دکتر زعیترا معاون فرهنگی حزب الله لبنان در تهران
۱۰/۱۵-۱۰/۳۰	بررسی مواضع دولت خودگردان در قبال جنگ غزه	سید محی الدین ساجدی کارشناس ارشد خاورمیانه
۱۰/۳۰-۱۰/۴۰	—	پرسش و پاسخ
۱۰/۴۰-۱۱		پذیرایی
جلسه دوم		
	رئیس جلسه	دکتر موسی حقانی معاونت پژوهشی مؤسسه
۱۱-۱۱/۱۵	بررسی مواضع حماس در تهاجمات رژیم صهیونیستی به غزه	آقای ابواسامه عبدالمعطی نماینده جنبش حماس در تهران
۱۱/۱۵-۱۱/۳۰	ارزیابی رسانه های منطقه ای و فرا منطقه ای در پوشش خبری جنگ غزه	آقای حسن عابدینی کارشناس ارشد رسانه
۱۱/۳۰-۱۱/۴۵	اهداف رژیم صهیونیستی در جنگ غزه	آقای حسین رویوران پژوهشگر ارشد خاورمیانه
۱۱/۴۵-۱۲		پرسش و پاسخ
۱۲-۱۳/۳۰		نماز و ناهار
جلسه سوم		
	رئیس جلسه	آقای سید اصغر قریشی مدیر کل اسناد و تاریخ دیپلماسی
۱۳/۳۰-۱۳/۴۵	بررسی مواضع کشورهای غربی در جنگ غزه	دکتر محمد علی بهتدی استاد دانشگاه
۱۳/۴۵-۱۴	بررسی مواضع ترکیه در برابر جنگ غزه	دکتر حسن لاسجردی استاد دانشگاه
۱۴-۱۴/۱۵	بررسی مواضع گروه های لبنانی در جنگ غزه	آقای محمد محسن عضو دفتر سیاسی حزب الله لبنان در تهران
۱۴/۱۵-۱۴/۳۰		پرسش و پاسخ

ارزیابی نظامی حملات رژیم صهیونیستی به غزه

هادی محمدی *

بی تردید رویداد تأثیر برانگیز جنگ در غزه، ادامه جنگ ۳۳ روزه در سال ۲۰۰۶ توسط اسرائیل بر علیه حزب الله است که طرف اسرائیلی با تکیه بر تجربه آن به میدان آمده و طرف مقاومت نیز با بهره مندی از روش و منش حزب الله به پایداری پرداخته است.

اهداف این جنگ نیز چندان متفاوت از اهداف جنگ ۲۰۰۶ نیست ولی تمایزات روشنی در شرایط جنگی لبنان و غزه به چشم می خورد. بررسی ابعاد نظامی جنگ در غزه، سیر رویدادهای نظامی، روش و اصول جنگی به کار رفته و نتایج حاصله از این جنگ با مدل جنگ ۲۰۰۶ تفسیر می شود و قابل تحلیل است.

بنابراین در این بررسی با معرفی شاخص های اصلی نظامی و عملیاتی و تجارب شکل گرفته از جنگ ۲۰۰۶ دسیسه رویدادهای عملیاتی در ۲۲ روز جنگ در غزه و نتایج حاصل از آن به تصویر ابعاد نظامی جنگ خواهیم پرداخت.

بدیهی است که این شبیه سازی شکلی و محتوایی در جنگ غزه از منظر برنامه منطقه ای امریکا و رژیم صهیونیستی برای مهار انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی نیز حائز اهمیت است و می تواند مدلی بر ای احصاء روشهای دشمن و هدف گذاری آن در دو عرصه داخلی و خارجی و

*. پژوهشگر ارشد خاورمیانه.

روشهای احتمالی عملیاتی و نظامی دشمن در قبال ایران نیز محسوب شود
و پایه ای برای تدابیر همه جانبه در سطوح ملی و زیر سطح ملی و یا
منطقه‌ای باشد.

بررسی مواضع کشورهای عربی در جنگ غزه

دکتر علی زعیتر*

فلسطین و غزه حلقه ضعیف تر در منطقه خاورمیانه و به خصوص کشورهای عربی را تشکیل می دهد. بطوری که ثبات سیاسی و امنیتی در این منطقه و یا عدم آن اثرات مثبت و منفی را بر کل منطقه در پی خواهد داشت.

- اولاً: تأثیر مستقیم بر امنیت و وجود رژیم صهیونیستی
- ثانیاً: تأثیر بر روابط فیما بین کشورهای عربی و خاورمیانه‌ای و این به دلیل ارتباط موجود میان قضیه فلسطین و ملت های عربی و خاورمیانه‌ای در سطح فرهنگی و مذهبی می باشد چرا که جنبش «حماس» دنباله رو و امتداد جنبش «الاخوان المسلمین» است که از مدت ها قبل وجود داشته و حرکت آن بسیاری از آن نظام ها را تهدید می کرد.

* غزه - پادشاهی عربستان سعودی:

این دایره از دیدگاه پادشاهی عربستان سعودی نسبت به نقش این کشور در خاورمیانه بطور کلی و کشورهای عربی به خصوص به گونه‌ای که عربستان و مصر دو کشوری هستند که باید حرکت سیاسی کشورهای عربی را کنترل نمایند .

* . معاون فرهنگی جنبش حزب الله در تهران

در اینجا نگرانی عربستان و یا اقدامات آن‌ها نسبت به غزه به وجود می‌آید. پس از سرکار آمدن «حماس» و تسلط اسلام‌گرایان بر غزه این نگرانیها از دلایل زیر سرچشمه می‌گیرد:

- ۱ - پیدایش جریان اسلام‌گرای سلفی رقیب وهابیت.
- ۲ - وارد شدن ایران به صحنه قضیه عربی فلسطین
- ۳ - تغییر نقشه سیاسی در فلسطین که منجر به ایجاد مانع و خطر در برابر نقش عربستان در منطقه گردد.

* غزه - مصر:

این دایره شدیدترین خطر را به دلایل زیر تشکیل می‌دهد:

- ۱ - وجود غزه در مرز با مصر.
 - ۲ - فرهنگ مشترک میان مصر و غزه .
 - ۳ - تأثیر مشترک تغییرات فرهنگی و اجتماعی میان مصر و غزه .
 - ۴ - منافع اقتصادی مشترک و اجتماعی و خانوادگی.
- در اکثر جزئیات زندگی سیاسی و اجتماعی ، مصر و غزه مشترکند و مهمترین آنها در جنبه مذهبی - سیاسی می‌باشد و این امر مهمی در رابطه میان مصر با غزه است.
- جنبش «الاحوان المسلمین» در مصر ظهور کرد و اهرم فشار مؤثری بر روی نظام مصر در زمینه‌های مختلف داشته است و تلقی رایج نزد حاکمان مصر نسبت به «الاحوان المسلمین» بی‌نهایت منفی است و نمی‌توان تصور بازگشت آنها به زندگی سیاسی و زنده کردن تفکر جهاد را مجدداً نمود.

به همین دلیل حجم نگرانی حاکمیت مصر از به موفقیت رسی — دن
« حماس » که ریشه هایی از « الإخوان المسلمین » را در خود دارد
بسیار بالاست .

بررسی مواضع دولت خودگردان در قبال جنگ غزه

سید محی الدین ساجدی*

با اینکه خبرها و تحلیلهای غیر قابل اثباتی در مرحله کنونی درباره همراهی عملی محمود عباس رئیس جمهور فلسطین، با اسرائیل در جریان بحران اخیر غزه افشا شد، شکی نیست که همسویی وی با دولتهای محور اعتدال و همچنین مهار کرانه باختری برای جلوگیری از سرایت بحران به آن قابل اثبات است. شایعات مربوط به تکرار جنگ افغانستان در غزه و سپردن این منطقه به مصر و سپس نیروهای ابومازن چنان متداول بود که وی از مخالفتش با بازگشت به غزه سوار بر تانکهای اسرائیلی سخن گفت. محمود عباس از دهه هفتاد میلادی قرن گذشته ، خط سیاسی مشخصی برای خود برگزید و از کنار گذاشتن مقاومت و پیش گرفتن مذاکره با اسرائیل سخن گفت. او را مهندس قراردادهای اسلو می دانند که به خودمختاری در اراضی اشغالی ۱۹۶۷ انجامید. او هرگونه مقاومت مسلحانه فلسطینی را نفی می کند و پرتاب موشکهای دست ساز فلسطینی را کاری عبث می داند و در طول بحران غزه نیز درصدد بود که موضعی در جانبداری از جنبشهای مسلح فلسطینی نگیرد.

اسرائیل همواره خواهان گسترش دامنه اختلاف میان فلسطینیان است . جنگ مسلحانه داخلی همواره با مخالفت یاسر عرفات روبرو می شد . حمله اخیر اسرائیل درست در اوج اختلافات داخلی فلسطینی صورت

*. کارشناس ارشد مسائل خاورمیانه.

گرفت. بقای حماس ضعیف و تلاش برای تضعیف بیشتر ابومازن از هدفهای اسرائیل در جنگ اخیر برشمرده شده است.

محمود عباس از ۹ ژانویه ۲۰۰۹ دیگر رئیس جمهور فلسطین نیست ولی جنبش حماس در جریان حمله اسرائیل دو موضع متفاوت و متناقض در این باره گرفت. تلاش وی برای برگزاری انتخابات همزمان ریاست جمهوری و پارلمانی در ماه آوریل آینده از جمله مشکلات اصلی در چند ماه آینده است. وی باید با این واقعیت بیشتر مواجه شود که جنبش حماس از جنگ اخیر سالم خارج شده و موقعیت بهتری در جهان عرب و منطقه پیدا کرده است و دیگر حتی با حمله نظامی نیز نمی توان به زوال آن اندیشید. به ویژه اگر دولت جدید امریکا نیز در پی مذاکراتی با این جنبش برآید، ابومازن با نگرانیهای بیشتری روبرو خواهد بود.

با فرونشستن جنگ در غزه، پیامدها و تبعات آن به تدریج خود را در حوزه های سیاسی و اجتماعی فلسطین و منطقه نشان خواهد داد. تضعیف موقعیت ابومازن در کرانه باختری سبب می شود که اسرائیل با مشکلات بیشتری برای حفظ امنیت خود روبرو شود. اگر مصالحه میان رهبران عرب در کویت ادامه یابد و به صحنه فلسطینی نیز کشانده شود، انتخابات آینده بسیار برای یافتن جهت گیری افکار عمومی مردم در فلسطین مؤثر خواهد افتاد.

ارزیابی رسانه‌های منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای در پوشش خبری جنگ غزه

حسن عابدینی*

رژیم صهیونیستی از بدو پیدایش بر دو محور نظامی گری و رسانه ای استوار بوده ، به گونه‌ای که از توانمندی رسانه‌ای برای دروغ پردازی در حوزه نظامی هم استفاده کرده‌اند. استراتژی رژیم صهیونیستی در حوزه نظامی همواره بازی در زمین د یگران بوده است . یورش به کشورهای عربی، تهدید سایر ملت ها و اجرای سیاست اشغالگری در زمره کارکردهای این رژیم در شش دهه گذشته بوده است. ایجاد شبکه گسترده رسانه‌های فراگیر و نفوذ در حوزه تبلیغات بین المللی این امکان را برای رژیم صهیونیستی ایجاد کرده تا تصویر مورد نظر خود را به افکار عمومی ارائه دهد. به دیگر سخن بهره‌برداری توأمان از قدرت سخت و نرم که در نظامی گری و تبلیغات متبلور شده در زمره سیاست - های راهبردی آنان است.

مقاومت اسلامی که از سه دهه پیش با تاسی از پیام انقلاب اسلامی پا به عرصه حیات گذاشت با تکیه بر شناخت مناسب از توانمندی دشمن اقدام به مقابله در هر دو حوزه کرده است. تقویت بنیه دفاعی و انتقال صحنه نبرد به درون پناهگاه امن رژیم صهیونیستی و بهره برداری هوشمندانه از

*. کارشناس ارشد رسانه .

قدرت رسانه برای تأثیر گذاری اذهان ساکنان درون سرزمین های اشغالی و افکار عمومی بین المللی در این چارچوب قابل بررسی است.

به ثمر نشستن اولیه این راهبرد در پیروزی مقاومت اسلامی لبنان در دهه پایانی قرن بیستم و تکمیل آن در جنگ ۳۳ روزه ۲۰۰۶ بیانگر این واقعیت است. راه اندازی رادیو النور و تلویزیون المنار در قلب سیاست «الحرب الاعلامی» نه فقط کم تر از سلاح حزب الله نبود بلکه در برخی مواقع کارایی قابل ستایشی داشت.

مقاومت اسلامی فلسطین نیز با الگو گرفتن از مقاومت اسلامی لبنان از سه سال پیش اقدام به راه اندازی شبکه تلویزیونی الاقصی کرد که دستاوردهای آن در جنگ ۲۳ روزه بر کسی پوشیده نیست.

رژیم صهیونیستی در جنگ ۲۳ روزه با تمام توان در حوزه قدرت سخت و نرم به میدان آمد. تحویل پیشرفته ترین سلاحهای کشتار جمعی از طرف آمریکا، حمایت سیاسی و دیپلماسی تمام عیار غرب و همسویی کامل مافیای رسانه های فراملیتی با رژیم صهیونیستی را می توان صف آرائی کامل غرب در برابر مقاومت دانست.

آرایش رسانه یی در جنگ غزه را می توان به دو اردوگاه مقاومت شامل الاقصی، المنار، القدس و رسانه های برون مرزی جمهوری اسلامی ایران (العالم و پرس تی وی) از یک طرف و رسانه های وابسته به نظام سلطه از طرف دیگر تقسیم بندی کرد. نقش رسانه های همسو مانند الجزیره قطر که از هفته دوم جنگ به اردوگاه مقاومت نزدیک شد در بسیج افکار عمومی از جایگاه مناسبی برخوردار بود.

در این هم‌اورد رسانه ای، اردوگاه غرب کوشید مانع از آگاهی افکار عمومی از فجایع غزه شود. از این رو شگرد بایکوت خبری در هفته نخستین جنگ به مرحله اجرا گذاشته شد.

رسانه‌های وابسته یا نزدیک به مقاومت نیز کوشیدند با شکستن طلسم انحصار اطلاع رسانی به بسیج افکار عمومی بر ضد رژیم صهیونیستی کمک کنند که نه فقط به این هدف رسیدند بلکه سبب ایجاد رنسانس اطلاعاتی نیز شدند.

بهروری ساده سازی موضوع یورش به غزه، عدم توجه به ریشه های جنگ در فلسطین، برابر دانستن جلاد و مظلوم، توازن دروغین، برچسب زنی و ... از شگردهای رسانه‌های غربی در قبال جنگ ۲۳ روزه غزه بود. مقاومت هم با بهره گیری از توان رسانه یی کوشید با ارسال تصویر زنان و کودکانی که مورد یورش ضد بشری قرار می گرفتند به جنگ با تانک - های اسرائیلی برخیزد که نتیجه هم گرفت.

خبرنگاران و تصویربردارانی که جنگ ۲۳ روزه رژیم صهیونیستی بر ضد غزه را روایت کردند همگی فلسطینی بودند. این نشان از آن دارد که نه فقط مقاومت اسلامی به تنهایی در برابر ماشین جنگی رژیم صهیونیستی و غرب ایستادگی کرد بلکه در حوزه رسانه نیز این خبرنگاران فلسطینی بودند که دستگاه تبلیغاتی غرب را به زانو در آوردند.

اهداف رژیم صهیونیستی در جنگ غزه

حسین رویوران*

گرچه اسرائیل نیازمند دلیلی برای آغاز جنگ نیست و خوی تجاوزگری در این رژیم به صورت فرهنگ و رفتار نهادینه شده است اما در عین حال همه رفتارهای این رژیم هدفمند و قابل بررسی است. اینکه چرا اسرائیل به غزه حمله کرد؟ و چرا در این دوره زمانی جنگ را آغاز کرد؟ و چه شرایطی در ابعاد منطقه ای هم جهت با نیاز رژیم صهیونیستی بوده است؟ از جمله سؤال های مهم آغاز این جنگ است که پاسخ به آنها اهداف این رژیم از این حمله نظامی را نمایان می سازد. به طور کلی رژیم صهیونیستی برای تحقق مجموعه ای از هدف های آشکار و پنهان اصلی و فرعی جنگ را آغاز کرد که این هدف ها عبارتند از:

۱- براندازی مقاومت در غزه:

رژیم صهیونیستی در سال ۲۰۰۵ به علت استیصال در برابر مقاومت مردم فلسطین در نوار غزه و در چارچوب سیاست یک جانبه گرایی آریل شارون، عقب نشینی از منطقه غزه را به عنوان راهبرد انتخاب کرد. در این چارچوب تل آویو قصد داشت از حجم تصدی گری خود در این منطقه بکاهد اما پیروزی جنبش حماس در انتخابات پارلمانی سال ۲۰۰۶، سیاست اسرائیل را برهم زد و این رژیم با در پیش گرفتن اصل مداخله براندازی حماس را در اولویت های سیاست خود در غزه قرار داد و این

*. پژوهشگر ارشد مسائل خاورمیانه

سیاست با رهبردهای قبلی این رژیم تفاوت جدی دارد. اسرائیل در طول دو سال با راه کارهای تحریم اقتصادی، کودتای نظامی، ترور رهبران سیاسی و محاصره کامل نوار غزه، هدف براندازی حماس را پی گرفت اما به این هدف نائل نشد و به همین علت به عنوان آخرین راهکار برای تحقق اهداف خود به جنگ روی آورد.

۲- از بین بردن موازنه وحشت:

رژیم صهیونیستی پس از جنگ ۲۰۰۶ با حزب الله همواره نگران تکرار این تجربه در فلسطین بود و به همین علت از آن زمان در تلاش بود تا جنبش مقاومت فلسطین در غزه از هرگونه امکان پاسخ گویی در برابر تجاوزات نظامی اسرائیل برخوردار نباشد. اما اراده مقاومت به گونه دیگری بود و آنها همان راهی را رفتند که حزب الله رفته بود و به رغم محاصره شدید غزه، ساخت موشک دست ساز را آغاز کرده و نوعی موازنه وحشت با دشمن صهیونیستی برقرار کردند. حمله نظامی اسرائیل به غزه برای از بین بردن توان آتش متقابل مقاومت بود که تا روز آخر جنگ ادامه داشت.

۳- سرنگونی دولت منتخب اسماعیل هنیه:

رژیم صهیونیستی حضور حماس و مقاومت در ساختار قدرت در صحنه فلسطین را بزرگترین تهدید امنیتی برای خود می دید و آن را مهمترین مانع سازش با نیروهای فلسطینی می داند که اعتقاد دارند بحران تنها از راه سیاسی حل و فصل می گردد. رژیم صهیونیستی با اعلام جنگ بر ضد غزه کوشید دولت هنیه را سرنگون کند ولی بجز تخریب ساختمان های ادارات دولتی در غزه دستاوردی برای آنها به همراه نداشت.

۴- تضعیف الگوی مقاومت در جامعه فلسطینی :

انتخاب حماس از سوی اکثریت جامعه فلسطینی ، اسرائیل را نگران کرد چرا که گرایش اکثریت مردم به الگوی مقاومت و موفقیت کارآمدی آن می تواند این الگو را گسترش دهد و فلسطینیان ۱۹۴۸ نیز به سمت این الگو گرایش یابند و این فرآیند امنیت اسرائیل را از درون تهدید می کند. رژیم صهیونیستی با آغاز جنگ تلاش کرد این الگو را از بین ببرد و به جامعه فلسطینی این پیام را برساند که گرایش به چنین الگویی هزینه بر است و از آن باید چشم پوشی کرد. موفقیت مقاومت در پایداری در برابر جنگ رژیم صهیونیستی در عمل زمینه های موفقیت آن را افزایش داد.

بررسی واضح کشورهای غربی در جنگ غزه (با تأکید بر آمریکا و فرانسه)

دکتر محمدعلی مهتدی *

همه شواهد حاکی از آن است که حمله به غزه به عنوان یک طرح بین المللی از مدت‌ها پیش برنامه ریزی شده و با برخی از قدرت های غربی و کشورهای عربی نیز هماهنگ شده بود . هدف اصلی حذف مقاومت از معادله سازش در مسأله فلسطین بود اما مقامات رژیم صهیونیستی هدف - های مبهمی را عنوان کردند: مانند تضعیف حماس یا پایان دادن به پرتاب موشک از غزه به شهرها و شهرکهای اسرائیل.

در مجموع پس از پایان این جنگ ۲۳ روزه، محاسبات نشان می دهد که اسرائیل به هیچ یک از اهداف اعلام شده یا اعلام نشده خود نرسیده و تنها توانسته است با کشتار غیر نظامیان و تخریب گسترده خانه ها و بکاربردن سلاح های نامتعارف، محیطی از ارباب به وجود آورد که این جو را نمی توان عامل مهمی در احیای قدرت بازدارندگی ارتش صهیونیستی دانست. علاوه بر این با توجه به حمایت جهانی مردم از مقاومت غزه و خشم مردمی علیه اسرائیل و امکان محاکمه این رژیم در محافل قضایی بین المللی می توان نتیجه گرفت که اسرائیل به رغم همه کشتارها، بازنده مهم این جنگ است.

* . استناد دانشگاه .

در هر حال نظر به تحولات و آثار این جنگ می توان گفت که در آینده وضعیت جدیدی بر منطقه خاورمیانه حاکم خواهد شد و این منطقه بعد از جنگ غزه با منطقه قبل جنگ از غزه تفاوت بسیار خواهد داشت.

مواضع جریانات سیاسی لبنان در جنگ اسرائیل به غزه (با تأکید بر گروه ۸ مارس و ۱۴ مارس)

محمد محسن*

تجاوز اسرائیل به منطقه غزه با جنگ ۳۳ روزه ۲۰۰۶ علیه لبنان شباهت زیادی دارد. همچنین ارتباط قوی بین گروه های مقاومت اسلامی و مؤتلفان آنان در لبنان و فلسطین از یک طرف و در مقابل ارتباط بعضی گروه های لبنانی با محور آمریکا - کشورهای عرب (اعتدال عربی) که عملاً توجیه کننده حمله به غزه و قبلاً به لبنان و حزب الله بوده اند ایجاب می کند که در فرایند بررسی و تحلیل ابعاد تجاوز و حمله به غزه بر مواضع و اقدامات سیاسی و تبلیغاتی و اجتماعی گروه های مختلف لبنانی در زمان این حمله نگاهی عمیق داشته باشیم. ابتدا این سؤال مطرح می شود که ادعای همه گروه های داخلی در لبنان و منطقه ای و بین المللی به اخذ عبرت ها از نتایج جنگ ۳۳ روزه (وعده صادق) تا چه حدی در عمل آنان تجلی پیدا کرده است؟ صحنه سیاسی لبنان به دلایل زیادی همواره نماینده منازعه قدرت منطقه ای و بین المللی و به خصوص در مسأله فلسطین و میزان اقتدار و تغییر معادلات در این صحنه بوده است به گونه ای که در رصد و تفسیر مواضع و اظهارات و اقدامات گروه های لبنانی می توان به جدیدترین صف آرای سیاسی و استراتژیکی رسید.

*. عضو دفتر سیاسی حزب الله لبنان در تهران

در این مقاله سعی می‌شود مواضع دو ائتلاف سیاسی عمده لبنان (نیروهای ۸ مارس و ۱۴ مارس) ارائه و تحلیل بشود و تأثیرات جنگ اسرائیل علیه مقاومت اسلامی فلسطین بر این گروه‌ها و در مقابل تأثیر این گروه‌ها بر روند جنگ و حمایت‌ها و بسیج مردمی و حتی نظامی که در لبنان صورت گرفته و تعامل هر گروه لبنانی با گروه مرجع و مؤتلف آن عرض و تبیین شود.

بررسی مواضع ترکیه در برابر جنگ غزه

دکتر حسن لاسجودی *

همزمان با وقوع فاجعه غزه و تهاجم رژیم صهیونیستی به بخشی از خاک فلسطین کشورهای اسلامی حاضر در منطقه خاورمیانه بیشترین واکنش های سیاسی و رسانه‌ای را از خود بروز داده‌اند. در این میان ترکیه از اولین کشورهای بود که ضمن اعلام مخالفت صریح با تجاوزات اسرائیل به محکومیت این حملات پرداخت و در روزهای اولیه بحران ضمن اعلام حمایت از مقاومت مردم فلسطین از رژیم صهیونیستی خواست از تداوم حملات به مردم فلسطین به ویژه غیر نظامیان دست کشیده و به نوعی از تداوم نسل کشی در غزه دست بردارد. در عین حال مقامات ترکیه با توجه به عضویت آن کشور در سازمان کنفرانس اسلامی و همچنین تحرکات مؤثر حزب عدالت و توسعه در برقراری روابط عمیق با کشورهای اسلامی و توجه بیشتر به مسائل منطقه از روزهای اولیه، مقامات آنکارا ضمن تماس با کشورهای منطقه از جمله ایران، سوریه و برخی کشورهای عربی در تلاش بودند تا از ظرفیت بازیگری آنکارا در این بحران بیشتر بهره‌گیری نمایند. از طرف دیگر تظاهرات مردمی در شهرهای مختلف این کشور و اظهار نظر صریح گروه‌های مردم در قطع روابط سیاسی با اسرائیل و همچنین شرکت احزاب و رسانه‌ها در این حرکت مردمی فضایی از همدلی

* . استناد دانشگاه

عمومی با مردم غزه در ترکیه ایجاد کرده بود تا جایی که بر اساس گزارش‌های موجود خبری، تظاهرات‌های عمومی در ترکیه از بزرگترین و فراگیرترین اعتراضات مردمی در کشورهای منطقه اعلام شده است. از طرف دیگر تحرکات مقامات ترکیه در دوران بحران از سفرهای اردوغان به برخی کشورهای عربی شروع گردید و در این شرایط سران آنکارا ضمن پذیرفتن نمایندگانی از حماس و رایزنی با سوریه در خصوص طرح پیشنهادی مصر تحرکاتی را آغاز کردند و در سفر وزیر خارجه مصر به این کشور ترکیه ضمن محکومیت تجاوز اسرائیل، اعلام نمود با توجه به این حملات آنکارا ادامه میانجیگری و مذاکرات صلح بین اسرائیل و سوریه را غیر ممکن می‌داند.

از سوی دیگر برخی تحرکات سیاسی و دیپلماتیک آنکارا در طول مدت بحران غزه عبارتند از:

پیشنهاد طرح آتش بس

برگزاری نشست‌های غیر علنی با مقامات عربی

توقف پیگیری مذاکرات دمشق - تل‌آویو

ابراز گلایه به مقامات اسرائیل درباره میانجیگری این کشور با توجه به حملات غزه

پیام رئیس‌جمهور ترکیه به اولمرت برای توقف محاصره غزه

انتقاد صریح اردوغان به اولمرت در خصوص فجایع غزه

لغو دیدارهای ورزشی با تیم‌های اسرائیلی

رایزنی با دبیرکل سازمان ملل در خصوص تحولات سرزمین‌های اشغالی.

در ادامه این بحران مقامات ترکیه در یک موضع گیری صریح در واکنش به درخواست وزیر خارجه رژیم صهیونیستی اعلام کردند تنها در صورتی از لیونی وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی پذیرایی خواهند کرد که او قصد مذاکره درباره آتش بس در غزه را داشته باشد.

علاوه بر این نکات هرچه بحران غزه به جلو می رفت، مواضع مقامات ترکیه نیز با صراحت بیشتری همراه شده تا آنجا که نخست وزیر این کشور در دیدار با دبیر کل سازمان ملل خواستار اخراج اسرائیل از سازمان ملل شد و اعلام کرد سکوت در مقابل این جنایات شرکت در این جنایات است.

در نهایت می توان چنین نتیجه گیری کرد که بحران غزه از ابتدا با خشم مقامات ترکیه همراه بوده و آنان تلاش کردند تا در روزهای اول این بحران از طریق کانال های دیپلماتیک از تشدید اوضاع جلوگیری نمایند ولی در ادامه از ابزارهای دیگری همانند اعلام مواضع، بهره گیری از اهرم روابط سیاسی، ارسال پیام های رسمی و برخی اقدامات عملی در مقابل اسرائیل بهره گیری نمودند.

در آخرین مراحل کار، ترکیه تلاش کرد با حضور در جمع کشورهای ارائه دهنده طرح آتش بس، مانند همیشه در فضای رویدادهای خاورمیانه بار دیگر میدان داری نموده و قدمی بردارد. حتی شرکت آنها در نشست دوحه اگر چه در سطح بالا نبود ولی این حضور تأکیدی بر اصل حل بحران و عملیاتی شدن دیدگاه های مطرح شده مقامات آنکارا بود ولی آنچه بیش از همه برای ترکیه مهم بوده اعلام مواضع صریح مقامات و

اقشار مهم سیاسی و مردم آن کشور و داشتن حضوری جدی در مخالفت
با تجاوزات رژیم صهیونیستی در طول بحران غزه است.

بررسی مواضع گروه‌های عراقی در جنگ غزه

سید محسن حکیم*

موضوع فلسطین و حمایت از آن همواره از مسایل راهبردی بوده که جنبش اسلام گرای شیعه عراق به آن اهتمام ویژه داشته است. همچنین مرجعیت دینی در نجف اشرف نیز همواره نسبت به موضوع فلسطین و حمایت از مقاومت بر حق آن علیه رژیم غاصب صهیونیستی واکنش نشان داده و در کنار ملت مظلوم آن بوده است. شاید مرجعیت نجف از اولین نهادهای دینی بود که استفاده از اموال زکات در راه مبارزه با رژیم صهیونیستی را تجویز نمود. در حادثه دردناک و وحشیانه اخیر غزه نیز مرجعیت دینی و گروه‌های اسلام گرای شیعی عراق مواضع روشن، صریح و قاطعانه‌ای اتخاذ کردند. چهارتن از مراجع عظام نجف اشرف با صدور بیانیه‌هایی بر محکومیت تجاوزات وحشیانه رژیم صهیونیستی به غزه تأکید و خواستار حمایت عملی جهان اسلام و عرب از ملت بی دفاع فلسطین شدند. مرجع عالیقدر عالم تشیع حضرت آیت الله العظمی سیستانی (دام ظلّه) در بیانیه‌ای که در روز دوم تجاوز به غزه از سوی دفترشان انتشار یافت با تأکید بر اینکه صحبت و صدور بیانیه نمی تواند کمکی به ملت مظلوم فلسطین بنماید بضرورت اتخاذ راه کارهای عملی برای حمایت از ملت فلسطین تأکید کردند. همچنین حضرت آیت الله العظمی سید محمد سعید حکیم (دام ظلّه) نیز با محکومیت شدید

*. رئیس دفتر مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق در تهران

تجاوزات رژیم صهیونیستی به غزه، مسلمانان و اعراب را به اتخاذ موضعی یکسان و هماهنگ در راستای محکومیت این جنایات و حشیانه دعوت و از نهادهای بین المللی درخواست کردند تا موضعی روشن و صریح در محکومیت این تجاوزات اتخاذ کنند . علاوه بر آن، حضرت آیت الله العظمی شیخ اسحاق فیاض نیز با محکومیت تجاوزات اسرائیل نسبت به فلسطین، کشورهای جهان را دعوت به مقابله با ظلم و تجاوز اسرائیل نمودند. آیت الله حاج شیخ بشیر نجفی نیز در بیانیه خود با محکومیت قاطع تجاوزات رژیم صهیونیستی ، تمامی مسلمان را مکلف به دفاع از ملت مظلوم فلسطین کردند.

گروههای سیاسی عراق و در رأس آن مجلس اعلام اسلامی عراق به رهبری حجت الاسلام والمسلمین سید عبدالعزیز حکیم نیز با انتشار بیانیه - ای ، تجاوزات اسرائیلی به غزه را محکوم و از نهادهای منطقه ای و بین المللی درخواست همه گونه کمک جهت مقابله به این تجاوزات و حشیانه را کردند . ایشان در بیانیه خود جنابت رژیم صهیونیستی را جنایات کشتار دسته جمعی (ژنوساید) خواندند و خواهان توقف فوری این تجاوزات و رفع محاصره غزه شدند. مجلس اعلای اسلامی عراق نیز به طور جداگانه در بیانیه ای این جنایات را محکوم و از نهادهای بین المللی خواستار حمایت کامل از ملت مظلوم فلسطین را کرده و طرفهای فلسطینی را به اتحاد و یکپارچگی جهت کمک به ملت فلسطین دعوت نمود . همچنین شورای ریاست جمهوری عراق (رئیس جمهور و دو معاون خود) نیز با احضار سفرای کشورهای دارای حق و تو در شورای امنیت نسبت به جنایات رژیم صهیونیستی به شدت اعتراض و خواهان توقف فوری

تجاوزات وحشیانه اسرائیل شدند. نخست وزیر عراق و هیات دولت آن نیز با محکومیت شدید تجاوزات رژیم صهیونیستی خواهان اتحاد کشورهای اسلامی و عرب در راستای مقابله با این تجاوزات شد. دولت عراق با ارسال دو هواپیمای سی ۱۳۰ کمکهای انسان دوستانه خود را از طریق اردن به غزه ارسال نمود. علاوه بر آن آقای طارق هاشمی معاون رئیس جمهور عراق با مشارکت در کنفرانس سران عرب در دوحه حمایت و پشتیبانی ملت عراق را از مبارزات حق طلبانه مقاومت اسلامی و مردمی فلسطین اعلام نمود. این مشارکت که مورد ناراحتی برخی از کشورهای عربی شد هیچگونه تأثیری بر اراده قاطع ملت عراق در حمایت از ملت ستمدیده فلسطین ننمود.

گروههای مختلف سیاسی و جامعه مدنی عراق نیز با راه اندازی تظاهرات گسترده در شهرهای مختلف عراق و صدور بیانیه های متعدد از مقاومت مثال زدنی ملت مسلمان فلسطین حمایت و خواهان پایان دادن فوری به تجاوزات رژیم صهیونیستی شدند.

این موضع ملت عراق در راستای مواضع تاریخی آن در راستای حمایت از ملت مظلوم فلسطین و آزادی قدس شریف و تشکیل دولت مسلمان فلسطین به پایتختی قدس است. ملت عراق در جنگهای پیشین بین اعراب و رژیم صهیونیستی علیرغم اینکه مرزی با آن ندارد اما مشارکت گسترده و فعالانه داشته است.

امید است با تلاشهای فزاینده ملت عراق و تمامی ملت‌های مسلمان و آزاده جهان شاهد تشکیل کشور مسلمان و مستقل فلسطین و از بین رفتن اشغالگران غاصب در این خطه اسلامی باشیم.

اقدامات

حوزه مطالعات سیاست خارجی

مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

از دیماه ۸۳ تا آذر ۸۶

زمان	موضوع سخنرانی	سخنران
دیماه ۱۳۸۳	نگاه نادرشاه افشار به قفقازیه	دکتر رضا شعبانی استاد دانشگاه
بهمن ۸۳	فراز و نشیب روابط ایران و جمهوری آذربایجان پس از فروپاشی	دکتر علیرضا بیگدلی سفیر اسبق ایران در جمهوری آذربایجان
اسفند ۸۳	تلاقی استراتژیها در بحران قراباغ	آقای محمدرهاد کلینی سفیر سابق ایران در ارمنستان
فروردین ۱۳۸۴	ترکان جوان در قفقاز	دکتر محمدتقی امامی خوئی استاد دانشگاه
اردیبهشت ۱۳۸۴	تالشان در جمهوری آذربایجان	دکتر حسین احمدی استاد دانشگاه
خرداد ۱۳۸۴	شروانشاهان، صفویه و عثمانی	دکتر رحیم رئیس نیا پژوهشگر و مورخ
مرداد ۱۳۸۴	برخورد صفویان و عثمانیان در قفقاز (۹۹۸-۹۸۶ق)	دکتر نصرالله صالحی استاد دانشگاه
شهریور ۱۳۸۴	قفقاز و سیاست امپراتور عثمانی	آقای علی پور صفر محقق و پژوهشگر

۱۳۸۴ مهرماه	بررسی تطبیق تغییر حاکمیت در قفقاز (۲۰۰۵-۲۰۰۰)	آقای مهرزاد طباطبایی کارشناس ارشد مطالعات استراتژیک
۱۳۸۴ بهمن	جایگاه ترکمنستان در منطقه و روابط با ایران	آقای مرتضی رحمانی موحد رئیس اداره دوم مشترک المنافع وزارت خارجه
۱۳۸۴ اسفند	دریای خزر و رژیم حقوقی آن	آقای مجتبی دمیرچی رئیس دبیرخانه دریای خزر وزارت خارج

همایش یک روزه ((مناقشه قراباغ))

۱۳۸۴ آبان	همایش ((بررسی کتب تاریخی جمهوری آذربایجان (با تکیه بر کتب درسی))
۱۳۸۵ اردیبهشت	همایش ((بررسی تحولات جهان اسلام))
۱۳۸۵ شهریور	نشست تخصصی ((مسئله فلسطین و جهان اسلام))
۱۳۸۵ مهرماه	
۱۳۸۵ آبان	همایش ((نوزایی مقاومت اسلامی در خاورمیانه (نگاهی به حماسه حزب الله))
۱۳۸۵ آذر	همایش ((بررسی تحولات افغانستان (در یکصد سال اخیر))
۱۳۸۵ دیماه	همایش بررسی جایگاه تالش شمالی در قفقاز
۱۳۸۵ بهمن	همایش تأثیرات منطقه ای و بین المللی انقلاب اسلامی ایران
۱۳۸۶ خرداد	همایش بررسی مسئله انسان شناسی فرهنگی در ایران
۱۳۸۶ تیر	همایش عراق امروز؛ چالشها و چشم اندازها
۱۳۸۶ مرداد	همایش بررسی حوادث سیاسی آذربایجان (۱۳۲۹-۱۳۲۰ش)
۱۳۸۶ آذر	همایش ملی جواد خان گنجه ای مرزدار ایرانی قفقاز
۱۳۸۶ اردیبهشت	همایش ملی بررسی حوادث سیاسی مناطق کردنشین
۱۳۸۷ مهرماه	همایش ملی جنگ اوستیای جنوبی زمینه ها ، اهداف و پیامدها